

Liikkuvuusavustus

28.12.2020

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Liikkuvuusavustus	1
1.2 Oikeus liikkuvuusavustukseen	1
1.3 Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto	4
1.4 Liikkuvuusavustuksen rajoitukset	8
1.5 Työttömyysturvalain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen	9
1.6 Liikkuvuusavustuksen toimeenpano	11
1.7 Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä	11

1 Etuusoheje

Etuusoheje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohejen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohejeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1 Liikkuvuusavustus

Kela ja työttömyyskassat ovat maksaneet 1.1.2017 voimaan tulleen lain nojalla liikkuvuusavustusta. Liikkuvuusavustusta koskeva sääntely muuttuu 1.1.2018 lukien. Uusien säännösten mukaan liikkuvuusavustusta on mahdollista saada myös työhön liittyvän koulutuksen ajalta. Lisäksi liikkuvuusavustukseen voi saada korotusosan ja lapsikorotuksen. Uusia säännöksiä sovelletaan, jos työ tai siihen liittyvä koulutus alkaa 1.1.2018 tai sen jälkeen. Liikkuvuusavustuksen lapsikorotusta tai korotusosaa ei myönnetä ennen 1.1.2018 alkaneeseen työsuhteeseen, vaikka niiden myöntämisedellytykset täyttyisivätkin uuden lain tultua voimaan.

Jos koulutus alkaa ennen lain voimaantuloa ja työ lain voimaantulon jälkeen, uusia säännöksiä sovelletaan työn alkamisesta lukien. Työn alkamisella tarkoitetaan työnteon tosiasiallista alkamista.

Esimerkki

A aloittaa työhön liittyvän koulutuksen 18.12.2017. Koulutus jatkuu 3.1.2018 asti. Koulutus johtaa työsuhteeseen, joka alkaa 4.1.2018. A:lle voidaan muiden edellytysten täytyessä myöntää liikkuvuusavustusta työsuhteen perusteella uusien säännösten mukaisesti työsuhteen alkamisesta lukien.

Liikkuvuusavustuksesta säädetään työttömyysturvalain 8 luvussa (*Alueellisen liikkuvuuden tukeminen*).

Liikkuvuusavustus ei perustu työvoimaviranomaisen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon, vaan liikkuvuusavustusoikeuden tutkii ja ratkaisee työttömyysetuuden maksaja. Liikkuvuusavustus haetaan etuuden maksajalta eli Kelasta tai työttömyyskassasta.

1.2 Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysturvalaki 8 luku 1 §:

Liikkuvuusavustus myönnetään työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn tai aloittaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävään työhön liittyvän koulutuksen. Jos liikkuvuusavustus on myönnetty työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustusta ei myönnetä työn vastaanottamisen perusteella.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että henkilön päivittäisen työhön tai koulutukseen liittyvän matkan kesto työn tai koulutuksen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia tai henkilö muuttaa vastaavalla etäisyydeltä työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.

Työsuhde

Liikkuvuusavustusta voidaan myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn. Jos työsuhde on alkanut aikaisemmin kuin 1.1.2018, avustuksen myöntäminen edellyttää, että säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa.

Liikkuvuusavustuksen edellytyksenä on aina työsuhteesta tehtävä työ.

Liikkuvuusavustusta ei voida myöntää yritystoimintaan tai omaan työhön. Työsuhteen, jonka perusteella liikkuvuusavustusta voidaan maksaa, vähimmäiskesto on aina kaksi kuukautta. Jos työn kestoksi sovitaan alle kaksi kuukautta, liikkuvuusavustusta ei siis voida maksaa. Jos yli kaksi kuukautta kestäväksi tarkoitettu työ päättyy ennen sanotun ajan kulumista, liikkuvuusavustukseen ei ole oikeutta ja liikkuvuusavustus evätään sen myöntämisestä lukien. Takaisinperintää koskeva erityissäännöksen perusteella takaisinperinnässä otetaan kuitenkin huomioon se, liittyykö työsuhteen päättymisen avustuksensaajan moitittavaa menettelyä (ks. myöhemmin takaisinperintää koskeva ohje).

Ennen 1.1.2018 alkaneessa työsuhteesta työajan on oltava keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Laissa ei ole tässä yhteydessä viitattu työssäoloehdon täyttävään työhön. Työaika voi siis jonain viikkoina alittaa 18 tuntia, kunhan työaika on koko työsuhteen ajalta laskettuna keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Jos työaika työsuhteen kestäessä laskee lomautuksen johdosta alle 18 tuntiin, liikkuvuusavustusoikeus lähtökohtaisesti kuitenkin edelleen säilyy. Edellytyksenä on tällöin myös se, että liikkuvuusavustusoikeus ylipäätään säilyy.

Jos työ alkaa 1.1.2018 tai sen jälkeen, liikkuvuusavustusta voidaan myöntää myös sellaiseen osa-aikatyöhön, jossa viikoittainen työaika on alle 18 tuntia. Osa-aikatyössä liikkuvuusavustusta myönnetään kuitenkin vain niiltä päiviltä, joina henkilö on tosiasiallisesti tehnyt työtä.

Liikkuvuusavustusta voidaan myöntää edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella myös silloin, kun työnantajalle on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa tarkoitettua palkkatukea työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Liikkuvuusavustuksen myöntämiseen ei vaikuta myöskään se, onko henkilö löytänyt työpaikan itse vai esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella.

Työhön liittyvä koulutus

1.1.2018 alkaen liikkuvuusavustusta voidaan myöntää myös, jos työpaikan saaminen edellyttää osallistumista työhön liittyvään koulutukseen. Keskeistä on, että koulutus liittyy nimenomaan tietyn työpaikan saamiseen. Liikkuvuusavustusta ei myönnetä yleisen, ammatillisia valmiuksia antavan koulutuksen suorittamiseen eikä omaehtoiseen kouluttautumiseen tai pätevyyksien hankkimiseen. Asiassa ei ole merkitystä sillä, kuka koulutuksen antaa, järjestää tai rahoittaa.

Jos liikkuvuusavustusta on alettu maksaa koulutuksen perusteella, henkilöllä ei ole oikeutta uuteen liikkuvuusavustuskauteen, kun hän aloittaa työn, johon koulutus on

liittynyt. Liikkuvuusavustuksen maksamista voidaan kuitenkin jatkaa työsuhteen ajalta, jos työmatkaan tai muuttoon liittyvät edellytykset täytyvät myös työsuhteen aikana.

Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää sitä, että sen perusteena oleva työsuhde kestää vähintään kaksi kuukautta. Kun liikkuvuusavustus myönnetään koulutuksen perusteella, edellytyksenä on vastaavasti, että koulutus liittyy vähintään kaksi kuukautta kestäväen työsuhteeseen.

Työ- ja koulutusmatka

Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työhön tai koulutukseen liittyvän matkan kesto työsuhteen tai koulutuksen alkaessa ylittää kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin 2 tuntia tai että henkilö muuttaa vastaavalta etäisyydeltä työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia.

Työ- tai koulutusmatkan kesto tutkitaan lähtökohtaisesti työsuhteen tai koulutuksen alkaessa. Työsuhteen tai koulutuksen alkamisen jälkeen tapahtuneet matkaa koskevat muutokset eivät vaikuta liikkuvuusavustusoikeuteen. Näin ollen työsuhteen tai koulutuksen kestäessä tapahtuvalla matka-ajan lyhenemisellä alle raja-arvojen esimerkiksi muuton tai liikenneyhteyksien paranemisen takia ei ole vaikutusta oikeuteen saada avustusta. Jos henkilö on muuttanut työstä tai koulutuksesta sopimisen jälkeen mutta ennen työn tai koulutuksen tosiasiallista alkamista, liikkuvuusavustus voidaan maksaa, vaikka työmatkaedellytys ei työttömyysturvalain sanamuodon mukaisesti täytyisikään enää varsinaisen työsuhteen tai koulutuksen alkaessa. Lähtökohtaisesti luotetaan asiakkaan ilmoitukseen siitä, että muutto on tapahtunut työn tai koulutuksen takia. Tarkempaa tietoa voidaan pyytää, jos ilmoitusta on syytä epäillä.

Osa-aikatyönä pidetään työttömyysturvalain määritelmien mukaisesti työtä, jossa työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Osa-aikatyönä alkaneessa työsuhteessa työaika saattaa kasvaa niin, että työ olisi jälkikäteen arvioituna ollut kokoaikatyötä. Avustusoikeus ei tällaisessa tilanteessa lähtökohtaisesti lakkaa, vaikka matka-aika onkin alle 3 tuntia, koska myös työaika tarkastellaan työsuhteen alkamishetken tilanteen mukaan.

Päivittäisen työ- tai koulutusmatkan kestoa arvioitaessa otetaan huomioon edestakainen matka työ- tai koulutuspaikalle. Työ- tai koulutusmatkaan kuluva aikaa laskettaessa huomioidaan aika, joka kuluu matkaan henkilön asuinpaikasta hänen vastaanottamansa työ- tai koulutuspaikan osoitteeseen yleistä tietä pitkin normaaleissa sää- ja muissa olosuhteissa. Keskimääräinen matka-ajan tarkastelu tarkoittaa sitä, että tarkastelussa otetaan huomioon työ- tai koulutusmatkaan normaalitilanteessa keskimäärin kuluva aika. Matka-ajassa huomioidaan myös kulkuvälineiden vaihtaminen odotusaikoihin. Sen sijaan aikaa, joka työmatkaan kaikkiaan kuluu, kun siihen yhdistetään esimerkiksi lasten vieminen hoitopaikkaan, ei huomioida.

Matka-aika lasketaan nopeimman käytettävissä olevan kulkuvälineen mukaan. Matkaan kuluva aika lasketaan auton perusteella, jos se on julkisia kulkuneuvoja nopeampi ja avustuksen hakijalla on auto käytössään työsuhteen tai koulutuksen alkaessa. Auton hankkimista ei kuitenkaan voida edellyttää.

Liikkuvuusavustuksen saaja

Liikkuvuusavustusta voidaan myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta eli henkilölle, joka on liikkuvuusavustuksen perusteena olevan työsuhteen tai koulutuksen alkaessa oikeutettu täyteen, vähennettyyn tai soviteltuun työttömyysetuuteen

sekä henkilölle, jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä. Tällaisia syitä ovat korvaukseton määräaika, työssäolovelvoite, nuorten alle 25-vuotiaiden ammatilliseen koulutukseen liittyvä rajoitus, omavastuu-aika, työmarkkinatuen odotusaika ja työmarkkinatuen tarveharkinta.

Jos henkilölle ei makseta työttömyysetuutta jostakin muusta kuin edellä mainitusta syystä, hänelle ei voida myöntää liikkuvuusavustusta. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi päätoiminen opiskelu tai yritystoiminta taikka vanhempainetuuden tai muun estävän etuuden saaminen.

Esimerkki 1

A on kokoaikaisessa määräaikaisessa työsuhteessa ja aloittaa tämän työsuhteen päättymistä seuraavana päivänä toisessa kokoaikaisessa työsuhteessa, joka kestoltaan ja työmatkan pituuden osalta täyttää liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset. A ei ole työttömyysetuuden saajana jälkimmäisen työsuhteen alkaessa, joten hänelle ei voida myöntää liikkuvuusavustusta.

Esimerkki 2

B on osa-aikaisessa määräaikaisessa työsuhteessa ja saa soviteltua työttömyysetuutta. B aloittaa tämän työsuhteen päättymistä seuraavana päivänä kokoaikaisessa työsuhteessa, joka kestoltaan ja työmatkan pituuden osalta täyttää liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset. B:lle voidaan myöntää liikkuvuusavustusta, koska hän on työttömyysetuuden saajana liikkuvuusavustuksen perusteena olevan työsuhteen alkaessa.

Esimerkki 3

C:n kokoaikainen työsuhde päättyy hänen irtisanouduttua ja hän hakee työttömyysetuutta. Hän ottaa karenssin aikana vastaan osa-aikayön, joka työajaltaan, kestoltaan ja työmatkan pituuden osalta täyttää liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset. C:lle voidaan myöntää liikkuvuusavustus karenssista huolimatta. C:llä ei kuitenkaan ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen karenssin ajalta.

Liikkuvuusavustuksen hakeminen

Ennen 1.1.2018 alkaneeseen työsuhteeseen liikkuvuusavustusta on aina haettava ennen työsuhteen alkamista. Jos henkilö hakee liikkuvuusavustusta jo alkaneeseen työsuhteeseen, liikkuvuusavustusta ei voida myöntää. Jos työ tai koulutus alkaa 1.1.2018 tai sen jälkeen, liikkuvuusavustuksen hakemiseen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 1 §:n säännöstä kolmen kuukauden takautuvasta hakuajasta. Liikkuvuusavustuksen hakemista varten Kelalla ja työttömyyskassoilla on käytössä yhteinen hakulomake, jossa asiakasta pyydetään muun muassa selvittämään päivittäisen työ- tai koulutusmatkan pituutta.

1.3 Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto

Liikkuvuusavustuksen määrä

Työttömyysturvalaki 8 luku 2 §

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen. Mitä mainitun luvun 6 §:ssä säädetään lapsikorotuksen maksamisesta työttömyyspäivärahan saajalle, sovelletaan myös liikkuvuusavustuksen saajaan.

Liikkuvuusavustus maksetaan 6 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta taikka työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta.

Oikeus 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun korotukseen ratkaistaan työn tai siihen liittyvän koulutuksen alkamisajankohdan mukaisesti.

Jos tuen saajalle myönnetään liikkuvuusavustusta työhön liittyvän koulutuksen perusteella 2 momentin mukaisesti korotettuna, avustuksen maksamista jatketaan korotettuna koulutuksen päättymisen jälkeiseltä ajalta vain, jos hän täyttää edelleen 2 momentissa säädetyt edellytykset.

Liikkuvuusavustus on peruspäivärahan suuruinen. Vuonna 2021 liikkuvuusavustuksen määrä on 33,78 euroa /päivä. Määrä oli 33,66 euroa /päivä vuonna 2020.

Liikkuvuusavustukseen voi saada lapsikorotuksen samoin edellytyksin kuin peruspäivärahaan. Hakijalla voi olla samaan aikaan oikeus liikkuvuusavustukseen ja soviteltuun työttömyysetuuteen. Tällöin myös lapsikorotusta voidaan edellytysten täytyessä maksaa sekä liikkuvuusavustukseen että työttömyysetuuteen. Liikkuvuusavustuksen lapsikorotuksen maksaminen eroaa kuitenkin työttömyysetuuden lapsikorotuksen maksamisesta siten, että työn tai koulutuksen alkamisen jälkeen tapahtuva huoltovelvollisuuden muutos ei vaikuta oikeuteen saada liikkuvuusavustukseen lapsikorotusta. Liikkuvuusavustuksen määrä ei siis nouse, jos sen saajalle syntyy lapsi kesken avustuskauden, eikä vähene, vaikka lapsi täyttäisi 18 vuotta avustuskauden aikana.

Liikkuvuusavustus maksetaan korotettuna, jos työpaikka tai koulutuksen järjestämispaikka sijaitsee yli 200 kilometrin etäisyydellä henkilön tosiasiallisesta asuinpaikasta tai työn tai siihen liittyvän koulutuksen takia tehtyä muuttoa edeltävästä tosiasiallisesta asuinpaikasta. Matkan pituus arvioidaan yleiseen liikenteeseen tarkoitettujen reittien perusteella.

Arvio korotukseen oikeuttavan matkan pituudesta tehdään lähtökohtaisesti työn alkamisajankohdan perusteella, jos liikkuvuusavustus myönnetään työn perusteella, ja vastaavasti koulutuksen alkaessa, jos liikkuvuusavustusoikeus perustuu työhön liittyvään koulutukseen. Edellytykset korotettuun liikkuvuusavustukseen täyttyvät esimerkiksi tapauksessa, jossa henkilö työn tai siihen liittyvän koulutuksen vuoksi muuttaa yli 200 kilometrin päästä paikkakunnalle, jossa työ- tai koulutuspaikka sijaitsee.

Korotuksen määrä on peruspäivärahan kiinteän korotusosan suuruinen.

Työhön liittyvän koulutuksen perusteella myönnetyn liikkuvuusavustuksen maksamista voidaan jatkaa työn alkaessa. Oikeus korotusosaan koulutuksen jälkeen säilyy vain siinä tapauksessa, että matkan pituutta tai muuttoa koskevat edellytykset täyttyvät myös työn alkaessa. Jos liikkuvuusavustusta on maksettu korottamattomana koulutuksen ajalta, sen määrää voidaan edellytysten täytyessä korottaa työsuhteen ajalta.

Esimerkki

Helsingissä asuva A käy toistaiseksi voimassaolevaan työsuhteeseen liittyvässä koulutuksessa Uudessakaupungissa eli yli 200 kilometrin päässä. A täyttää sekä liikkuvuusavustuksen että sen korotusosan saamisen edellytykset. Koulutus kestää 30 päivää, joten A:lla on työn alkaessa vielä jäljellä 30 päivää avustuskautta. A:n työpaikka sijaitsee Turussa, jonne päivittäinen työmatka Helsingistä kestää yli kolme tuntia mutta matkaa on alle

200 kilometriä. A:lla on avustuskauden loppuajan oikeus korottamattomaan liikkuvuusavustukseen.

Liikkuvuusavustuksessa ei ole omavastuu-aikaa. Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta työttömyysturvalain 4 luvun työttömyysetuuden sovittelua koskevia säännöksiä eikä siitä vähennetä 4 luvun 7 §:ssä määritellyjä lakisääteisiä etuuksia. Liikkuvuusavustukseen ei myöskään sovelleta työmarkkinatuen tarveharkintaa. Liikkuvuusavustus ilman korotusosia on täten aina täysimääräisen peruspäivärahan suuruinen.

Liikkuvuusavustuksesta toimitetaan ennakonpidätys samoin kuin Kelan maksamista työttömyysetuuksista.

Liikkuvuusavustuksen kesto

Työttömyysturvalaki 8 luku 3 §

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

- 1) 30 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työstä tai aloittaa tällaiseen työhön liittyvän koulutuksen;*
- 2) 45 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työstä tai aloittaa tällaiseen työhön liittyvän koulutuksen; tai*
- 3) 60 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävästä työstä tai tällaiseen työhön liittyvä koulutuksen.*

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään työsuhteen päättymiseen tai työhön liittyvän koulutuksen keskeyttämiseen asti.

Jos henkilölle myönnetään liikkuvuusavustusta työhön liittyvän koulutuksen perusteella, avustuksen maksamista jatketaan koulutuksen päättymisen jälkeiseltä ajalta henkilön työllistyessä. Lisäksi edellytyksenä on, että 1 §:n 2 momentissa säädetty työmatkaan tai muuttoon liittyvät edellytykset täyttyvät myös työsuhteen aikana.

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Saman kalenteriviikon aikana maksettu työttömyysetuus ei vähennä liikkuvuusavustuksen maksettavia päiviä. Esimerkiksi jos asiakas saa työttömyysetuutta maanantaista tiistaihin ja aloittaa liikkuvuusavustukseen oikeuttavan työn keskiviikkona, liikkuvuusavustusta maksetaan viideltä päivältä eli myös lauantailta ja sunnuntailta.

Liikkuvuusavustuksen maksaminen on sidottu työsuhteen pituuteen.

Liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa 30 päivän ajan työn tai koulutuksen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työstä tai aloittaa tällaiseen työhön liittyvän koulutuksen. Tämä tarkoittaa, että liikkuvuusavustusta maksetaan yhteensä 20–22 päivältä 30 päivän ajanjaksolta.

Jos työsuhteen kesto on vähintään kolme kuukautta, liikkuvuusavustusta maksetaan 45 päivän ajalta enintään viideltä päivältä viikossa.

Jos työsuhteen kesto on vähintään neljä kuukautta, liikkuvuusavustuskauden kesto on 60 päivää työn tai koulutuksen alkamisesta, jolloin avustusta maksetaan 40–45 päivältä. Jos työsuhteen kesto on pidempi kuin neljä kuukautta, se ei vaikuta liikkuvuusavustuksen kestoan vaan tällöinkin avustuskauden kesto on 60 päivää työn tai koulutuksen alkamisesta lukien.

Liikkuvuusavustuksen 30, 45 tai 60 päivän maksamisen jaksot ovat kiinteitä, eikä niiden pidentämisestä ole säädetty. Siten 30, 45 tai 60 päivän jaksot eivät pidenny esimerkiksi sen takia, että avustuksen saaminen estyy sairauspäivärahan saamisen johdosta.

Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin aina enintään työsuhteen päättymiseen tai työhön liittyvän koulutuksen keskeyttämiseen asti.

Avustuksen maksamista voidaan jatkaa koulutuksen jälkeiseltä ajalta henkilön työllistyessä. Edellytyksenä on, että avustuskautta (30/45/60 päivää) on koulutuksen jälkeen vielä jäljellä ja että matka-aika myös työpaikalle täyttää 1 §:n mukaiset edellytykset. Jos liikkuvuusavustusta maksetaan työhön liittyvän koulutuksen ajalta, enimmäisajan kuluminen alkaa koulutuksen alkamisesta ja jatkuu jäljellä olevan keston osalta työn alettua. Liikkuvuusavustusta ei makseta eikä sen enimmäisaika kulu koulutuksen päättymisen ja työn alkamisen välisenä aikana.

Esimerkki

Helsingissä asuva A ottaa vastaan toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen Turusta. Työtä edeltää koulutus. A muuttaa ennen koulutuksen alkua Turkuun ja asuu siellä edelleen työn alkaessa. Hänelle voidaan maksaa liikkuvuusavustusta sekä koulutuksen että työn ajalta.

Esimerkki

Helsingissä asuva A ottaa vastaan toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen Turusta. Työtä edeltää koulutus, jonka ajalta maksetaan liikkuvuusavustusta. A muuttaa koulutuksen aikana Turkuun ja asuu siellä edelleen työn alkaessa. Liikkuvuusavustuksen maksamista voidaan jatkaa työn ajalta.

Esimerkki

Helsingissä asuva A käy kuukauden ajan työhön liittyvässä koulutuksessa Turussa. Koska koulutukseen liittyvän matkan kesto on yli kolme tuntia päivässä, hänellä on oikeus liikkuvuusavustukseen koulutuksen ajalta. Jos koulutuksen jälkeen alkava työ sijaitsee Helsingissä, avustuksen maksamista ei voida jatkaa koulutuksen jälkeen.

Esimerkki

A suorittaa toistaiseksi voimassa olevaan työhön liittyvän koulutuksen 9. – 20.7.2018. Koulutusmatkan kesto ylittää keskimäärin kolme tuntia, joten A:lla on oikeus liikkuvuusavustukseen koulutuksen ajalta. Työ alkaa 1.8.2018, ja työmatka täyttää liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset. A:lla on jäljellä olevan avustuskauden ajan oikeus liikkuvuusavustukseen työsuhteen ajalta. Avustusta ei makseta eikä avustuksen enimmäisaika kulu ajalla 21. – 31.7.2018.

Liikkuvuusavustuksen maksamista voidaan edellytysten täytyessä jatkaa silloinkin, kun koulutus keskeytyy ennenaikaisesti, jos työ alkaa viipymättä koulutuksen keskeyttämisen jälkeen. Tarkkaa aikarajaa ei ole, mutta keskeistä on se, että koulutus on selvästi yhteydessä työn aloittamiseen. Näissä tilanteissa liikkuvuusavustusta voidaan muiden edellytysten täytyessä maksaa myös koulutuksen päättymisen ja työn alkamisen väliseltä ajalta.

Esimerkki

B:n on tarkoitus suorittaa toistaiseksi voimassa olevaan työhön liittyvä koulutus 3. – 31.7.2018 ja aloittaa työ 1.8.2018. Sekä koulutus- että työmatka täyttävät liikkuvuusavustuksen saamisen edellytykset. Koulutus keskeytyy 13.7.2018, mutta B saa silti työpaikan. Työn aloittaminen aikaistuu siten, että ensimmäinen työpäivä on 25.7.2018. B:lle voidaan maksaa liikkuvuusavustusta myös koulutuksen päättymisen ja työn alkamisen väliseltä ajalta 14. – 24.7.2018.

1.4 Liikkuvuusavustuksen rajoitukset

Työttömyysturvalaki 8 luku 4 §

Liikkuvuusavustusta maksetaan samanaikaisesti vain yhden työsuhteen ja siihen liittyvän koulutuksen perusteella.

Liikkuvuusavustusta maksetaan osa-aikatyön ajalta vain niiltä päiviltä, joina työnhakija on tosiasiallisesti tehnyt työtä.

Liikkuvuusavustusta ei makseta niiltä päiviltä, joina työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn taikka henkilöstä itsestään johtuvan syyn takia. Nämä päivät luetaan kuitenkin 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun liikkuvuusavustuksen maksupäivien kalenteriviikkokohtaiseen enimmäismäärään.

Hakija voi työllistyä samaan aikaan kahdessa tai useammassa osa-aikaisessa työsuhteessa tai osallistua niihin liittyviin koulutuksiin. Hänellä on kuitenkin oikeus samaan aikaan vain yhteen liikkuvuusavustukseen ja osa-aikatyössä liikkuvuusavustusta voidaan maksaa vain avustusoikeuden perusteena olevan työsuhteen työpäiviltä. Säännös ei estä avustuksen myöntämistä aikaisemmin sitä saaneelle henkilölle myöhemmin eri työsuhteen tai koulutuksen perusteella.

Esimerkki

A on osa-aikatyössä 1.10. – 30.11.2018 ja saa sen perusteella liikkuvuusavustusta. Hän aloittaa toisen vähintään 2 kuukautta kestävänsä osa-aikatyön 1.11.2018. Hänelle voi syntyä oikeus liikkuvuusavustukseen myös jälkimmäisen työn perusteella, mutta ajalla 1. – 30.11.2018 avustusta voidaan maksaa ainoastaan 1.10.2018 alkaneen työsuhteen tosiasiallisilta työpäiviltä. Aiemman työsuhteen päättymisen jälkeen jäljellä olevat liikkuvuusavustuksen päivät voidaan maksaa jälkimmäisen työsuhteen perusteella.

Osa-aikatyössä liikkuvuusavustus maksetaan vain niiltä päiviltä, joina henkilö on tosiasiallisesti tehnyt työtä. Päivittäisellä työajalla ei ole merkitystä, ja työpäiväksi luetaan esimerkiksi myös satunnainen etäpäivä.

Esimerkki

B saa liikkuvuusavustusta osa-aikatyöhön, jossa työtä on kolmena päivänä viikossa kahdeksan tuntia päivässä. Hänellä on oikeus myös soviteltuun työttömyysetuuteen. B:lle maksetaan liikkuvuusavustusta kolmelta päivältä ja soviteltua etuutta viideltä päivältä viikossa.

Esimerkki

C saa liikkuvuusavustusta osa-aikatyöhön, jossa työtä on viitenä päivänä viikossa yksi tunti päivässä. Hänellä on oikeus myös soviteltuun ansiopäivärahaan. C:lle maksetaan sekä liikkuvuusavustusta että soviteltua päivärahaa viideltä päivältä viikossa.

Avustukseen ei ole oikeutta ajalta, jolta työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet vähintään kokonaiseksi päiväksi lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn vuoksi tai henkilöstä itsestään riippuvasta syystä. Merkitystä ei ole sillä, onko hakijasta riippuva syy työvoimapoliittisesti moitittava vai ei. Hakijasta riippuva syy voi olla esimerkiksi palkaton vapaa tai sairaus.

Liikkuvuusavustuksen kalenteriviikkokohtaiseen enimmäismaksuaikaan luetaan mukaan päivät, joiden aikana ei tehdä työtä eikä makseta palkkaa. Avustus siis evätään sellaisilta päiviltä, joina työtä ei lomautuksen tai siihen rinnastettavan syyn vuoksi ole lainkaan. Hakijalla on oikeus liikkuvuusavustukseen päiviltä, joilta työaikaa on lomautuksen vuoksi lyhennetty.

Liikkuvuusavustuksen saajalla on oikeus avustukseen ajalta, jolta työnantaja maksaa hänelle sairausajan tai vuosilomajan palkkaa. Tämä johtuu siitä, että kysymyksessä ei ole 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu palkanmaksun keskeytyminen, jos hakijalla on oikeus saada palkkaa työnantajaltaan. Liikkuvuusavustus voidaan myös osa-aikatyössä maksaa palkalliselta poissaolopäivältä (esim. sairaus- tai vuosiloma), eikä sitä evätä sillä perusteella, ettei työtä ole tosiasiallisesti tehty.

Koulutuksen ajalta myönnettävää liikkuvuusavustusta maksetaan lähtökohtaisesti viideltä päivältä kalenteriviikossa, vaikka koulutuspäiviä ei olisikaan viittä viikossa. Koulutuksen alkaminen tai keskeytyminen kesken viikon saattaa kuitenkin vaikuttaa maksettavien avustuspäivien määrään.

Sairaus tai muut poissaolot eivät vaikuta koulutuksen ajalta maksettavien avustuspäivien määrään.

1.5 Työttömyysturvalain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Työttömyysturvalaki 8 luku 5 §

Jollei tässä luvussa toisin säädetä, liikkuvuusavustukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään työttömyysetuudesta ja mitä 11 luvun 9 a §:ssä säädetään lapsikorotuksesta. Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta, mitä 4 luvussa säädetään sovitellusta työttömyysetuudesta, mainitun luvun 7 ja 8 §:ssä sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja 10 luvun 2 §:n 2 momentissa työllistymisestä kokoaikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

Suomessa asuminen, TTL 2 ja 2 a luvussa tarkoitettu työttömyysetuuden estävä seikka ja työmarkkinoilla olon este

Kerran aloitetun liikkuvuusavustuksen maksua voidaan laissa erikseen mainituissa, työttömyysetuuden saamisen estävissä tilanteissa jatkaa.

Liikkuvuusavustuksen maksamista ei estä se, että:

- henkilö ei olisi enää työn alkamisen jälkeen Suomessa asuva työtön työnhakija (TTL 1 luvun 8 a §)
- Henkilön työsuhteen aikana tulisi jokin TTL 2 tai 2 a luvussa tarkoitettu työttömyysetuuden maksun estävä seikka (esim. työnhaun katkeaminen tai työsuhteen aikana aloitettu yritystoiminta tai opiskelu)
- henkilö saisi muuta työttömyysetuutta samaan aikaan (TTL 3 luvun 4 §)

Työttömyysturvalain 1 luvun 8 a §:n mukaan työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että henkilö on Suomessa asuva työtön työnhakija. Liikkuvuusavustuksen osalta edellytyksen tulee täytyä ennen työn alkamista liikkuvuusavustusta myönnettäessä. Jos nämä edellytykset täyttyvät, liikkuvuusavustuksen maksamista ei estä se, ettei henkilö välttämättä ole enää työn alkamisen jälkeen Suomessa asuva työtön työnhakija.

Liikkuvuusavustuksen maksamista ei myöskään estä työsuhteen aikana tapahtuva 2 tai 2 a luvussa tarkoitettu työttömyysetuuden maksamisen estävä seikka. Esimerkiksi siis työnhaun voimassaolon lakkaaminen tai työsuhteen aikana aloitettu yritystoiminta tai opiskelu ei estä liikkuvuusavustuksen maksamista avustuskauden loppuun asti, jos työsuhde edelleen jatkuu.

Työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu työmarkkinoilla olon este (asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittaminen; vankeusrangaistuksen suorittaminen; sairaala- tai muu tähän verrattava laitoshoido; henkilön oleminen estynyt olemasta työmarkkinoilla muun näihin rinnastettavan syyn takia) ei sellaisenaan vaikuta liikkuvuusavustuksen maksamiseen. Työmarkkinoilla olon esteet ovat kuitenkin lähtökohtaisesti sellaisia työttömyysturvalain 8 luvun 4 §:n 3 momentin tarkoittamia henkilöstä johtuvia syitä, jotka estävät avustuksen saamisen, jos esteen ajalla ei tehdä työtä eikä makseta palkkaa. Pelkkä työnantajan palkanmaksuvelvollisuus esteen ajalta riittää avustusoikeuden säilymiseen.

Koulutuksen ajalta työmarkkinoilla olon esteillä ei sen sijaan ole vaikutusta avustuksen saamiseen. Liikkuvuusavustukseen ei kuitenkaan ole oikeutta siltä ajalta, jolta henkilö tosiasiallisesti saa työkyvyttömyyteen perustuvaa etuutta kuten sairauspäivärahaa.

Liikkuvuusavustus ja soviteltu työttömyysetuus

Lain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan voidaan maksaa vain yhtä lain mukaista työttömyysetuutta. Liikkuvuusavustus voidaan myöntää myös osa-aikatyön vastaanottavalle henkilölle tai soviteltua työttömyysetuutta saavalle henkilölle.

Liikkuvuusavustuksen maksamista ei estä se, että työnhakija saa samaan aikaan soviteltua työttömyysetuutta. Jos henkilö ottaa siis vastaan osa-aikaisen työn, josta saatu palkka sovitellaan, hän voi saada samaan aikaan soviteltua työttömyysetuutta ja liikkuvuusavustusta. Liikkuvuusavustusta ei sovitella vaan se on korottamattomana aina peruspäivärahan suuruinen.

Muut työttömyysetuuden estävät seikat

Liikkuvuusavustuskauden aikana tapahtuvat muut kuin laissa erikseen mainitut, edellä kerrotut työttömyysetuuden maksamisen estävät seikat estävät myös liikkuvuusavustuksen maksamisen. Esimerkiksi 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys tai 4 §:ssä tarkoitettu oikeus äitiysrahaan estävät myönnetyn liikkuvuusavustuksen maksamisen.

Sovittelu, vähentävät sosiaalietuudet, lasten kotihoidon tuki ja tarveharkinta

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta, mitä 4 luvussa säädetään sovitellusta työttömyysetuudesta, mitä 4 luvun 7 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta, mitä 4 luvun 8 §:ssä säädetään lasten kotihoidon tuen vaikutuksesta työttömyysetuuteen ja mitä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään työllistymisestä kokoaikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

Liikkuvuusavustuksen määrä on peruspäivärahan määrä ilman korotusosia. Liikkuvuusavustuksen määrään eivät vaikuta työttömyysturvalain 4 luvussa tarkoitetut sovittelussa huomioitavat tulot eivätkä työttömyysetuudesta vähennettävät sosiaalietuudet eikä 4 luvun 8 §:ssä tarkoitettu kotihoidontuki. Liikkuvuusavustus ei ole myöskään työmarkkinatuen tarveharkintatuloa.

Liikkuvuusavustuksen maksaminen kunnalle ja lapsikorotuksen maksaminen Kelalle

Liikkuvuusavustukseen sovelletaan työttömyysturvalain säännöksiä etuuden maksamisesta kunnalle ja lapsikorotuksen maksamisesta Kelalle.

1.6 Liikkuvuusavustuksen toimeenpano

Liikkuvuusavustus on työttömyysetuus ja siihen sovelletaan soveltuvin osin työttömyysetuuksien säännöksiä. Liikkuvuusavustus on normaalisti työttömyysetuutena verotettavaa tuloa.

Liikkuvuusavustukseen sovelletaan TTL 11 luvun toimeenpanosäännöksiä sikäli kun laissa puhutaan työttömyysetuudesta (ks. kuitenkin erikseen takaisinperinnästä). Liikkuvuusavustukseen voidaan käyttää esim. sairauspäivärahan osalta regressiä. Huomaa kuitenkin, että Kelan ja kassojen välistä regressiperintää liikkuvuusavustus ei koske (lain mukaan mahdollinen vain, kun kyse on ansiopäivärahasta, peruspäivärahasta ja työmarkkinatuesta).

Liikkuvuusavustuksen maksaja ei voi myöskään vaihtua kesken liikkuvuusavustusjakson henkilön täyttäessä esimerkiksi kassan työssäolo- ja vakuutusehdon. Se maksaja, joka on aloittanut liikkuvuusavustuksen maksun, hoitaa maksun liikkuvuusavustuskauden loppuun.

1.7 Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Työttömyysturvalain 11 luvun 2 § Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä:

Jos työsuhde, jonka perusteella henkilölle on maksettu 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta, päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, peritään liikkuvuusavustus takaisin työsuhteen alkamisesta lukien, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

Vaikka työ päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, liikkuvuusavustusta ei peritä takaisin, jos työsuhteen päättymisen ei ole henkilön syytä 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Työsuhteen ajalta maksetun liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Liikkuvuusavustuksen takaisinperinnästä on säädetty erikseen.

Jos työsuhde, jonka perusteella henkilölle on maksettu liikkuvuusavustusta, päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, liikkuvuusavustus peritään takaisin työsuhteen alkamisesta lukien, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta.

Vaikka työ päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, liikkuvuusavustusta ei kuitenkaan peritä takaisin, jos työsuhteen päättyminen ei ole henkilön syytä TTL 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla (työstä eroaminen ilman pätevää syytä tai itse aiheutettu työsuhteen päättyminen).

Toisin sanoen jos työ päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta ilman, että työsuhteen päättymiseen liittyisi liikkuvuusavustusta saaneen henkilön työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavaa menettelyä (työsuhde päättyy esim. tuotannollisista ja taloudellisista syistä), liikkuvuusavustuksen takaisinperintä suoritetaan vasta työsuhteen päättymisestä lukien.

Takaisinperintä voi olla kohtuutonta esimerkiksi työsuhteen päättymiseen liittyvien olosuhteiden, henkilön taloudellisen aseman tai muiden seikkojen vuoksi, vaikka työsuhteen päättyminen johtuu henkilön omasta moitittavasta menettelystä. Tällöin takaisinperinnästä voidaan luopua kokonaan tai osittain.

Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvun 10 §:ssä säädetään työttömyysetuuden takaisinperinnästä. Tämä koskee esim. sitä tilannetta, jossa takaisinperinnälle on jokin muu kuin edellä kerrottu peruste.

Koulutuksen ajalta maksetun liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Liikkuvuusavustusta voidaan maksaa myös työsuhteen syntymisen edellytyksenä olevan koulutuksen perusteella. Tällöin ei edellytetä varmaa tietoa työsuhteen syntymisestä, vaan edellytyksenä on, että koulutus mahdollisesti johtaa vähintään kahden kuukauden pituiseen työsuhteeseen. Liikkuvuusavustusta ei siis peritä takaisin koulutuksen ajalta, vaikka henkilö ei koulutuksen päätteeksi saisikaan työpaikkaa. Koulutuksen ajalta maksettua liikkuvuusavustusta ei peritä takaisin myöskään siinä tapauksessa, että koulutusta seuraava työsuhde päättyy kahden kuukauden kuluessa alkamisestaan. Sen sijaan työsuhteen ajalta maksettu liikkuvuusavustus voidaan tällaisessa tilanteessa periä takaisin siten kuin edellä on selostettu.

Koulutuksen ajalta maksettu liikkuvuusavustus voidaan periä takaisin, jos jälkikäteen käy ilmi, että avustuksen maksamiselle ei olisi ollut lainkaan perusteita. (Koulutus on esimerkiksi liittynyt yritystoimintaan eikä työsuhteeseen.) Lisäksi koulutuksen keskeytymistilanteissa keskeytymisen jälkeiseltä ajalta mahdollisesti maksettu liikkuvuusavustus voidaan periä takaisin. Koulutuksen ajalta maksetun liikkuvuusavustuksen takaisinperintään sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 11 luvun 10 §:ssä säädetään työttömyysetuuden takaisinperinnästä.